

ДОРА ГАБЕ-ПЕНЕВА

ПОЛСКИ ПОЕТИ

ИЗБРАНИ ПЕСНИ С ХАРАКТЕРИСТИКИ
НА ПОЕТИТЕ И С ПРЕДГОВОР ОТ
БОЯН ПЕНЕВ

ИЗДАВА ПОЛСКО-БЪЛГАРСКОТО ДР-СТВО
СОФИЯ — ПРИДВОРНА ПЕЧАТНИЦА — 1921.

ПОЛСКА БИБЛИОТЕКА

ПОД РЕДАКЦИЯТА НА ДОРА ГАБЕ-
ПЕНЕВА, А. ГАНЧЕВА, Д-Р Т. СТ. ГРАБОВ-
СКИ, СТ. КОСТОВ, ПРОФ. СТ. МЛАДЕНОВ.

КНИГА ПЕТА

ПОЛСКИ ПОЕТИ

ЯН КАСПРОВИЧ

1860

Най големия съвременен полски поет. Когато за пръв път се доближи човек до него, бива изненадан — така изненадано спира пътника, когато изеднаж израстнат пред очите му пирамидите — или, когато изкачен на някой върх, пред него изплуват из вечността снежни планински вериги, замръзнали в своето величие. Би рекъл човек, че няма начин да пристъпиш близо до него — всяко кътче на планината изглежда отдалеч малко и погледа обхваща цялото — а отблизо кътчето става цял мир и необхватно пространство, а в цялото погледа се губи.

Творчеството на Каспровича е фази на стихийна борба. Той е волева натура — съзерцателния мир на Тетмаера е само една частичка от неговата душа — той излиза от себе си, от народа си, от човечеството. Неговия дух се докосва до всички глани на отделната душа, до всички струни на човешките болки и радости, от една край на земята до другия. Излязъл из тая земя, той е нейна вжплжтена стихия — и всичко, което тая стихия ражда, е нейно чедо завинаги пред Бога.

Каспрович не наблюдава живота, не разсъждава когато твори — той е в екстаз — чувствува цялото битие, разтваря се в него, излиза из себе си, претопява се и пак отново се ражда във всяко свое творение. Неговото творчество се докосва и до най-далечните паметници на мисълта на Юдея и до най-мистичната и ранна поезия на Индия. И затова Каспрович не е поет на никоя епоха, на никое време — той е отдавна роден и безсмъртен.

Излязъл из народа, Каспрович носи в себе си неговата упоритост и първобитност. Не се поддава на

ПО ИТАЛИЯНСКИТЕ ЕЗЕРА

Минава тихий кораб по водите сини...
Изтихо на сирени песента звъни...
Край брегове блещат лимонови градини
и светят вилите посред зеленини.

Понявга кипарис възправя се самин,
или зааленеят рози по балкони,
или изпод кристални, мряморни колони
разцъвне олеандър с кървавий кармин.

Какъв покой! Дали са хората измрели,
или заключиха пред глжча на света
на своите замъци вековните врата,
възйети из лазура? Или там са спрели,
не смеят да излязат, шум да не смути
тез в обич заплени храмове свети.

Е С Е Н

Върху планинският склон горичка от брез
почива и мжлчи . . . мжлчи . . . Тя не умее
във стон да се излее, в жалби и сълзи.
Над нейната глава венеца ѝ жълтее.

Или се вслушва тя и ромона дозема
на тихия поток под сетните лжчи
и не усеща смърт как иде и мжлчи
и бурята към нея пжтя си подяема.

Ей вихър се изтржгна. Тжмен облак мина,
заржси джжд от него, трепна през сжнят
гората и сама се гласно запроклина.

От мжхове и папрат капките сжлзят,
сжс тях ведно полена лист по лист се стели . .
и цялата гора е куп скелети бели.

ИЛЛАКОВИЧ, ТУВИМ, ВЕЖИНСКИ

Днес Илла Казимера Иллакович (род. 1890) е най-даровитата писателка на Полша. У нея има нещо, което не може да се долови с никое от нашите чувства, и което все пак остава в нас. Тя говори за всичко, за което ние нямаме думи, и се докосва до неща, които ние не виждаме. Женствеността — най-характерната нейна основна черта — е степен до някаква невидимост.

Юлиан Тувим (род. 1893) е манифестанта на новия дух. Несъмнен талант, Тувим все повече разпръсва недовернето, с което се посреща всеки поет на ново литературно течение, дошъл с оная смелост, дори дързост, с която хвърля своето бунтовнишко слово.

Казимир Вежински (род. 1894), млад поет, изпълнен с слънчевина, и с свежестта на живота. Понякога е чист и жизнерадостен — с радостта на здраво, загоряло от слънцето дете — понякога е дете на града, на кабаретата и улиците. Той се домогва до простотата на израза, до прелестта на естественото и до първичното чувство към природата, от което културата ни е отделила и за което копнее съвременната душа.

И. К. ИЛЛЯКОВИЧ

М Ж Л Ч А Н И Е

Руменината спотайва,
устни не могат да скриват,
а стъпките, бързо поели,
по къс и горчив път отиват.

Косите о въздух се хващат,
в тръне заплита се дреха.
Звездите стоят безучастни
и нямат очи — ослепяха.

Нищо клепачи не знаят,
вятър обрули очите.
Сърцето най-тиха струна е
на малка цигулка в струните.

Само ръцете прозират,
хващат и вярват и страдат,
и после—простреляни птици,
изстинали в skutите падат.

ЛЕОПОЛД СТАФ

1878

Е едно щастливо съчетание на романтична фантазия и рефлексивен дух. И колкото да е мечтателна поезията на Стафа, тя не е монотонна и само съзерцателна — тя има свой вътрешен силен ритм, който раздвижва. Неговата амплитуда е широка, много и разнообразни са сферите, в които отива творческото му въображение. Изживява романтични и мистични сънища, бори се със себе си — дохожда до ново някакво романтично влюбване в живота.

Езикът на Стафа, особено в античните строфи, е като излян от бронз. Той има свой собствен речник — думи, които някак само него напомнят. Необикновено богатство в разнообразието на строфите и силни образи, които дълго остават у читателя.

Писал е и трагедии с необикновен поетичен език. Фантазията, проявена в тях, избира винаги образи из миналото — винаги необикновени, чужди, приеличащи със своята екзотичност и свежест. Трагедиите му са едни от най-ценните в полската литература.

Днес Стаф е в реда на най-големите и първи полски поети.

СТРАЖ

Подпрян, в морето гледам тъмно и безджнно
и погледа ми в него денем, нощем бди;
раздвижените мои кораби следи.
О, неуморно, вечно бдение безсжнно!

С напрегнат, нечовешки поглед вжв очите,
с усилие на воля, претопена в тях,
аз движа корабите тежки в вечен страх,
крепя ги над води джлбоки, в мрака скрити.

И ако бледна дрямка дойде изеднаж,
клепачи да оборя сжнни, уморени,
да падна обезсилен — зная, изеднаж

в морето мойта флота все ще загине,
поглжната от черно, страшно морско джно.
О неуморно, вечно бдение безсжнно...